

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

การวางแผนการเงิน

สาระสำคัญ

วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้คนเราต้องใช้จ่ายเงินในการดำรงชีพมากขึ้น จนทำให้หลายครอบครัวเกิดปัญหาเงินไม่พอใช้ เราจึงจำเป็นต้องวางแผนการเงินเพื่อแก้ไขปัญหาซึ่งในที่สุดแล้วอาจช่วยสร้างความมั่นคงและมั่นคงให้เราได้ด้วย โดยเริ่มจากการประเมินตนเอง เพื่อให้ทราบฐานะการเงินและรู้จักการใช้จ่ายของตนเองผ่านการจดบันทึกรายรับ-รายจ่าย แล้วตั้งเป้าหมายการเงินให้สอดคล้องกับฐานะทางการเงินและความสามารถของตนเอง รวมไปถึงรู้จักการออมเงินและระบบการออมเงินต่าง ๆ

ตัวชี้วัด

1. อธิบายหลักการประเมินฐานะการเงิน
2. คำนวณฐานะทางการเงินของตนเอง
3. อธิบายลักษณะของการมีสุขภาพการเงินที่ดี
4. ประเมินสุขภาพการเงินของตนเอง
5. วิเคราะห์ความแตกต่างของ “ความจำเป็น” และ “ความต้องการ”
6. จัดลำดับความสำคัญของรายจ่าย
7. บอกลักษณะของการบันทึกรายรับ-รายจ่าย
8. บอกประโยชน์ของการบันทึกรายรับ-รายจ่าย
9. จดบันทึกรายรับ-รายจ่าย
10. วิเคราะห์บันทึกรายรับ-รายจ่าย
11. บอกประโยชน์ของการมีเป้าหมายการเงินในชีวิต
12. บอกเป้าหมายการเงินที่ควรมีในชีวิต
13. สามารถตั้งเป้าหมายการเงินระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวตามหลัก SMART ที่เหมาะสมกับตนเอง
14. วางแผนการเงินของตนเองที่สอดคล้องกับเป้าหมายในชีวิต
15. อธิบายความหมาย และประโยชน์ของการออม
16. ตั้งเป้าหมายการออมที่เหมาะสมกับตนเอง
17. อธิบายหลักการออมให้สำเร็จ

18. บอกรายละเอียดหน้าที่และหลักการของกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)
19. บอกความหมายของหลักการของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

ขอขยายเนื้อหา

1. การประเมินฐานะการเงินของตนเอง
2. การบันทึกรายรับ-รายจ่าย
3. การตั้งเป้าหมายการเงิน
4. การออม

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 30 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดวิชาการเงินเพื่อชีวิต 3
2. หนังสือรู้รอบเรื่องการเงิน ของศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน
ตอน วางแผนการเงินอย่างชาญฉลาด
3. สมุดเงินออม ของศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน
4. เว็บไซต์ www.1213.or.th เฟซบุ๊ก www.facebook.com/hotline1213

เรื่องที่ 1 การวางแผนการเงิน

การวางแผนการเงินเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้เราสามารถจัดการชีวิตอย่างเป็นระบบ ให้มีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย มีเงินใช้เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน มีเงินออมไว้ซื้อสิ่งต่าง ๆ หรือลงทุน รวมไปถึงมีเงินไว้ใช้จ่ายยามแก่ชรา

การวางแผนการเงินในแต่ละวัย

ไม่ว่าจะอยู่ในช่วงวัยไหน อายุเท่าไร ก็ต้องเกี่ยวข้องกับเงิน ดังนั้น ทุกคนจึงควรวางแผนการเงิน แต่อายุที่แตกต่างกันทำให้เกิดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตแตกต่างกันไป คนในแต่ละวัยจึงอาจมีการวางแผนการเงินที่ไม่เหมือนกัน

วัยเด็ก

ลักษณะสำคัญ เป็นวัยที่ยังไม่มีรายได้ แต่อาจมีรายรับเป็นเงินของขวัญที่อาจได้ตามเทศกาลต่าง ๆ ส่วนรายจ่ายโดยมากผู้ปกครองจะเป็นผู้รับผิดชอบ

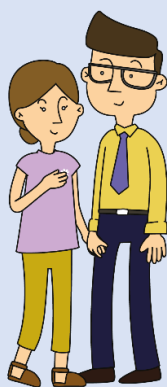
การวางแผนการเงิน เหมาะแก่การบ่มเพาะนิสัยการออมอย่างสม่ำเสมอ ให้รู้จักค่าของเงินและใช้จ่ายอย่างสมเหตุสมผล เช่น ฝึกให้ออมเงินเพื่อซื้อของที่อยากได้ หรือฝึกจัดสรรเงินโดยให้เงินเมื่อไปเที่ยวแล้วให้วางแผนใช้จ่ายเอง

วัยทำงาน

ลักษณะสำคัญ เป็นวัยที่เริ่มมีรายได้เป็นของตนเอง มีอิสระในการใช้จ่าย แต่ส่วนมากมักเป็นรายจ่ายที่ไปตามกระแสสังคม กิน เที่ยว ซ้อป และเริ่มเข้าถึงบริการสินเชื่อ

การวางแผนการเงิน ควรวางแผนการใช้จ่ายไม่ให้เกินรายได้ที่มีอยู่ ระวังการก่อหนี้ และควรเริ่มวางแผนการออมโดยกำหนดเป้าหมายการออมให้ชัดเจน เช่น ออมเพื่อซื้อบ้าน ซื้อรถ แต่งงาน หรือแม้กระทั่งเพื่อใช้จ่ายในวัยชรา

วัยสร้างครอบครัว

ลักษณะสำคัญ เป็นวัยที่มีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ในขณะเดียวกันรายจ่ายก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน เพราะต้องรับผิดชอบสมาชิกในครอบครัว และมักมีภาระหนี้ที่ต้องจ่าย

การวางแผนการเงิน ต้องวางแผนการเงินอย่างรัดกุม ตั้งงบประมาณสำหรับค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทและพยายามใช้จ่ายไม่ให้เกินงบ เพื่อป้องกันปัญหาเงินไม่พอใช้ นอกจากนี้ ควรวางแผนการเงินเพื่อการศึกษามือ และลงมือทำตามแผนการเงินเพื่อใช้จ่ายในวัยชราอย่างจริงจัง

วัยชรา

ลักษณะสำคัญ เป็นวัยที่รายได้ลดลงหรือไม่มีรายได้เลย ภาระหนี้อาจหมดไปแล้วหรือเหลือไม่มากนัก แต่รายจ่ายในชีวิตประจำวันยังมีอยู่ และอาจมีค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น

การวางแผนการเงิน วางแผนใช้จ่ายให้ไม่เกินเงินที่มีอยู่ จำกัดวงเงินในการใช้จ่ายแต่ละประเภท และกันเงินส่วนหนึ่งไว้เป็นค่ารักษาพยาบาล แต่ทางที่ดีควรออมเงินเพื่อใช้ในยามชราและควรเตรียมความพร้อมเรื่องสวัสดิการหรือการประกันสุขภาพตั้งแต่ยังหนุ่มสาวจะได้มีชีวิตในวัยชราอย่างสุขสบาย

ขั้นตอนการวางแผนการเงิน

การวางแผนการเงินสามารถทำได้จาก 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. **ประเมินฐานะการเงินของตนเอง** เพื่อให้ทราบฐานะทางการเงินในปัจจุบัน แล้วใช้ข้อมูลดังกล่าวเพื่อกำหนดเป้าหมายการเงินในขั้นตอนต่อไป ซึ่งรายละเอียดจะกล่าวในเรื่องที่ 2
2. **ตั้งเป้าหมายการเงิน** เพื่อกำหนดแผนปฏิบัติ โดยเป้าหมายที่ดีจะต้องชัดเจน และสอดคล้องกับความสามารถทางการเงิน ซึ่งรายละเอียดจะกล่าวในเรื่องที่ 4
3. **จัดทำแผนการเงิน** เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายการเงินที่ตั้งไว้ ซึ่งรายละเอียดจะกล่าวในเรื่องที่ 4

4. ปฏิบัติตามแผนอย่างเคร่งครัด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นช่วงที่ต้องมีวินัยเป็นอย่างมาก เพราะถึงแม้จะตั้งเป้าหมายไว้ดีอย่างไร แต่หากขาดการปฏิบัติจริงจัง และต่อเนื่อง ก็อาจผลอใจไปกับสิ่งที่ยอยู่นอกแผนได้

5. ตรวจสอบและปรับแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ บางครั้งสถานการณ์การเงินของเราอาจแย่ลง ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนได้ ก็ควรทบทวนแล้วปรับแผนเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามแผนและบรรลุเป้าหมายโดยไม่รู้สึกกดดันจนเกินไปได้ แต่ขณะเดียวกัน หากสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เช่น สามารถออมเงินได้มากขึ้น ก็ควรปรับแผนให้ออมมากขึ้น

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 การวางแผนการเงิน

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

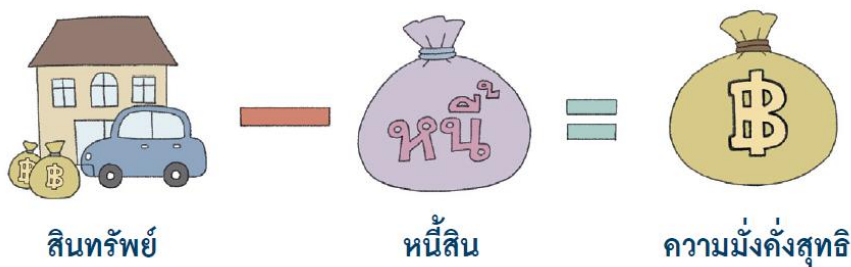
เรื่องที่ 2 การประเมินฐานะการเงินของตนเอง

การประเมินฐานะการเงินเป็นขั้นตอนแรกในการวางแผนการเงิน โดยเริ่มจากการพิจารณาว่าเรามีฐานะทางการเงินในปัจจุบันเป็นอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจสถานการณ์การเงินของตนเอง และสามารถวางแผนการเงินสำหรับอนาคตได้

การประเมินฐานะการเงิน

การประเมินฐานะการเงินสามารถทำได้หลายด้าน ซึ่งแต่ละด้านจะมีเครื่องมือที่ช่วยประเมินแตกต่างกันไป การประเมินฐานะทางการเงินที่สำคัญมีดังนี้

1. การประเมินฐานะการเงิน (ภาพรวม) สามารถประเมินฐานะการเงินโดยคำนวณหาความมั่งคั่งสุทธิ ซึ่งก็คือ มูลค่าที่เหลืออยู่หลังจากที่นำทรัพย์สินทั้งหมดลบด้วยหนี้สินทั้งหมด

ความมั่งคั่งสุทธิจะบอกฐานะที่แท้จริงของเรามีสินทรัพย์ที่เป็นของเราจริง ๆ เท่าไหร่ โดยสามารถคำนวณความมั่งคั่งสุทธิได้ตามขั้นตอนดังนี้

- 1) **คำนวณมูลค่าสินทรัพย์ทั้งหมดที่มีอยู่โดยจดยรายการสินทรัพย์แยก** ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่
 - **สินทรัพย์สภาพคล่อง** คือ เงินสด และสินทรัพย์ที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย เช่น เงินฝากธนาคาร
 - **สินทรัพย์เพื่อการลงทุน** คือ สินทรัพย์ที่ถือครองเพื่อมุ่งหวังผลตอบแทนจากการลงทุน เช่น สลากออมทรัพย์ พันธบัตรรัฐบาล หุ้นกู้ กองทุนรวม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ โดยบันทึกในราคาตลาด (ราคาซื้อขายในปัจจุบัน)
 - **สินทรัพย์ส่วนตัว** คือ สินทรัพย์ที่มีไว้เพื่อใช้ในการชีวิตประจำวันหรือเพื่อสะสม เช่น ที่อยู่อาศัย รถยนต์ เสื้อผ้า เครื่องประดับ โดยบันทึกในราคาตลาดแล้วรวมมูลค่าของสินทรัพย์ทั้ง 3 ประเภท

2) **คำนวณมูลค่าหนี้สินทั้งหมดที่มีอยู่** โดยแยกหนี้สินออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- **หนี้สินระยะสั้น** ได้แก่ หนี้ที่ต้องจ่ายคืนภายในเวลาไม่เกิน 1 ปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนี้ที่เกิดจากการอุปโภคบริโภค เช่น หนี้บัตรเครดิต หรือการซื้อสินค้าเงินผ่อน
- **หนี้สินระยะยาว** ได้แก่ หนี้ที่มีเวลาผ่อนชำระยาวนานกว่า 1 ปี เช่น หนี้ที่เกิดจากการซื้อบ้านและรถยนต์ โดยใช้ตัวเลขของจำนวนหนี้ที่เหลืออยู่ แล้วรวมมูลค่าของหนี้สินทั้ง 2 ประเภท

3) **คำนวณความมั่งคั่งสุทธิ** เมื่อได้มูลค่าสินทรัพย์ทั้งหมดแล้วให้นำไปหักออกด้วยมูลค่าหนี้สินทั้งหมด ส่วนที่เหลืออยู่ก็จะเป็น “ความมั่งคั่งสุทธิของเรา”

 ตัวอย่างการคำนวณความมั่งคั่งสุทธิ

สินทรัพย์		หนี้สิน	
สินทรัพย์สภาพคล่อง		หนี้สินระยะสั้น	
① เงินสด	45,000	① หนี้บัตรเครดิต	20,500
② บัญชีเงินฝากออมทรัพย์	50,000	② หนี้บัตรเครดิตเงินสด	32,000
③ ตัวแลกเงิน	20,000	③ แשרที่ยังส่งไม่ครบ	45,000
รวม	115,000	รวม	97,500
สินทรัพย์เพื่อการลงทุน		หนี้สินระยะยาว	
① หุ้นกู้	25,000	① เงินกู้ยืมซื้อบ้าน	3,060,000
② พันธบัตรรัฐบาล	50,000	② เช่าซื้อรถยนต์	410,000
③ สลากออมสิน	10,000	③ เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา	40,000
④ กองทุนรวม	30,000	รวม	3,510,000
⑤ ประกันแบบสะสมทรัพย์	20,000		
รวม	135,000	รวมมูลค่าหนี้สินทั้งหมด	3,607,500
สินทรัพย์ส่วนตัว		ความมั่งคั่งสุทธิ = สินทรัพย์ - หนี้สิน	
① บ้าน	3,450,000	สินทรัพย์ = 4,361,000	
② รถยนต์	550,000	ลบ หนี้สิน = 3,607,500	
③ สร้อยคอทองคำ	65,500	ความมั่งคั่งสุทธิ = 753,500	
④ ของสะสมอื่นๆ	45,500		
รวม	4,111,000		
รวมมูลค่าสินทรัพย์ทั้งหมด	4,361,000		

2. การประเมินด้านหนี้ สามารถประเมินได้จากอัตราส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ ต่อเดือน ซึ่งเป็นสัดส่วนการชำระหนี้ต่อรายได้ นอกจากจะทำให้ทราบภาระหนี้ที่ต้องจ่าย ต่อเดือนแล้ว ยังสามารถใช้ประเมินความสามารถในการชำระหนี้หากต้องการกู้เงินในอนาคต อีกด้วย

อัตราส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ สามารถคำนวณได้จากนำจำนวนหนี้ที่ต้องจ่าย ต่อเดือนหารด้วยจำนวนรายได้ที่ได้รับในแต่ละเดือน ผลลัพธ์ที่ได้จะบอกว่า เรานำรายได้ที่มีไป จ่ายหนี้เป็นจำนวนเท่าไร

$$\text{อัตราส่วน} \\ \text{ภาระหนี้ต่อรายได้} = \frac{\text{หนี้สินต่อเดือน}}{\text{รายได้ต่อเดือน}}$$

📖 ตัวอย่าง นาง ก มีรายได้จากการขายของในตลาดเดือนละ 9,000 บาท และมีหนี้ค่าผ่อนทีวี รุ่นใหม่ล่าสุดอีกเดือนละ 4,950 บาท อัตราส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ของนาง ก เท่ากับเท่าไร และมีความหมายอย่างไร

$$\begin{aligned} \text{อัตราส่วนภาระหนี้ต่อรายได้} &= 4,950 \div 9,000 \\ &= 0.55 \text{ หรือ } 55\% \end{aligned}$$

จากการคำนวณ อัตราส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ของนาง ก มีค่าเท่ากับ 55% นั้นหมายความว่า หากมีรายได้ 100 บาท นาง ก ต้องใช้เงินจ่ายหนี้ถึงเดือนละ 55 บาท เหลือใช้ เพียงแค่เดือนละ 45 บาทเท่านั้น

3. การประเมินด้านการออม สามารถประเมินได้จากอัตราส่วนเงินออม ต่อรายได้ต่อเดือน

อัตราส่วนนี้คำนวณได้จากนำจำนวนเงินที่ออมต่อเดือนหารด้วยจำนวนรายได้ ที่ได้รับในแต่ละเดือน ผลลัพธ์ที่ได้จะบอกว่า เรานำรายได้ที่มีไปเป็นเงินออมเป็นสัดส่วนเท่าไร

$$\text{อัตราส่วน} \\ \text{เงินออมต่อรายได้} = \frac{\text{เงินออม}}{\text{รายได้}}$$

ตัวอย่าง นาง ก มีรายได้จากการขายของในตลาดเดือนละ 9,000 บาท และออมเงินเดือนละ 450 บาท อัตราส่วนเงินออมต่อรายได้ของนาง ก มีค่าเท่าไรและมีความหมายอย่างไร

$$\begin{aligned}\text{อัตราส่วนเงินออมต่อรายได้} &= 450 \div 9,000 \\ &= 0.05 \text{ หรือ } 5\%\end{aligned}$$

จากการคำนวณ อัตราส่วนเงินออมต่อรายได้ของนาง ก มีค่าเท่ากับ 5% นั้นหมายความว่า หากมีรายได้ 100 บาท นาง ก นำไปเป็นเงินออมแค่ 5 บาท

4. การประเมินด้านรายรับ-รายจ่าย สามารถประเมินได้จากการบันทึกรายรับ-รายจ่าย แล้วสังเกตดูว่าในแต่ละเดือนมีรายรับ-รายจ่ายอะไรบ้าง ซึ่งรายละเอียดจะกล่าวในบทเรียนที่ 3

ลักษณะของการมีสุขภาพการเงินที่ดี

การมีสุขภาพทางการเงินที่ดี จะทำให้มีความมั่นคงทางการเงิน ลดความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาการเงิน หรือปัญหาเงินไม่พอใช้ โดยลักษณะของการมีสุขภาพการเงินที่ดีมีดังนี้

1) มีอัตราส่วนหนี้ต่อรายได้ไม่เกิน 33% หรือมีภาระหนี้ต่อเดือนไม่เกิน 1 ใน 3 ของรายได้ ซึ่งเป็นสัดส่วนของหนี้ที่คนทั่วไปพอจะจ่ายไหว แต่หากมีอัตราส่วนหนี้ต่อรายได้มากกว่าหรือน้อยกว่าลักษณะของการมีสุขภาพการเงินที่ดี อาจมีความหมายดังนี้

อัตราเปรียบเทียบ	ความหมาย	คำแนะนำ
1. อัตราส่วนภาระหนี้ต่อรายได้มากกว่า 33%	มีหนี้มากเกินไป จนอาจทำให้เงินไม่พอใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน หรือซื้อของที่อยากได้ และยังมีโอกาสที่จะเกิดปัญหาทางการเงินได้	ควรวางแผนการจ่ายหนี้ให้ดี และเมื่อมีเงินได้ ควรแบ่งเงินไว้เป็นเงินออมเพื่อใช้จ่ายยามเกิดฉุกเฉิน โดยไม่ต้องก่อกหนี้เพิ่มจนกลายเป็นปัญหาทางการเงิน
2. อัตราส่วนภาระหนี้ต่อรายได้น้อยกว่า 33%	มีภาระหนี้ไม่มากนัก ทำให้การใช้จ่ายในชีวิตประจำวันไม่ติดขัด และสามารถกันเงินส่วนหนึ่งไว้เป็นเงินออมได้	ควรออมเงินไว้สำหรับเหตุการณ์ฉุกเฉิน เพื่อหลีกเลี่ยงการก่อกหนี้เพิ่ม และอาจออมเงินเพื่อเป้าหมายอื่น ๆ เช่น เพื่อใช้จ่ายในยามที่ไม่สามารถหาเงินได้

รู้หรือไม่ว่า

เราสามารถคิดง่าย ๆ ได้ว่า “ภาระหนี้ที่ต้องจ่ายต่อเดือนไม่ควรเกิน 1 ใน 3 ของรายได้” เช่น นาง ก มีรายได้เดือนละ 9,000 บาท

$$\begin{aligned} \text{นาง ก ก็ไม่ควรมีหนี้ที่ต้องจ่ายคืนในแต่ละเดือนเกิน} &= \text{รายได้} \div 3 \\ &= 9,000 \div 3 \\ &= 3,000 \text{ บาท} \end{aligned}$$

2) มีอัตราส่วนเงินออมต่อรายได้อย่างน้อย 25% หรือมีเงินออมต่อเดือนอย่างน้อย 1 ใน 4 ของรายได้ ซึ่งเป็นสัดส่วนของเงินออมที่คนทั่วไปควรมีไว้เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ แต่หากมีอัตราส่วนเงินออมต่อรายได้มากกว่าหรือน้อยกว่านี้ อาจมีความหมายดังนี้

อัตราเปรียบเทียบ	ความหมาย	คำแนะนำ
1. อัตราส่วนเงินต่อรายได้มากกว่า 25%	ออมเงินในระดับที่ดี แต่หากมากไปจนต้องใช้จ่ายอย่างกระเปียดกระเสีร อาจทำให้เกิดความรู้สึกกดดันจนทำให้ชีวิตไม่มีความสุขได้	อาจแบ่งส่วนเงินออมไว้เป็นส่วน ๆ เพื่อเป้าหมายต่าง ๆ เช่น เพื่อลงทุน หรือออมไว้ใช้จ่ายในวัยชรา หากมีเงินออมเผื่อฉุกเฉินแล้ว ก็อาจแบ่งเงินออมส่วนหนึ่งไว้ทำความฝันของตัวเองให้เป็นความจริง
2. อัตราส่วนเงินออมต่อรายได้น้อยกว่า 25%	ออมเงินน้อยเกินไป เมื่อต้องการซื้ออะไรก็อาจต้องกอดู	ควรออมเงินให้มากขึ้น อาจเริ่มออมจำนวนที่ไม่มาก แล้วค่อย ๆ เพิ่มทีละนิด เช่น เริ่มที่ 10% ของรายได้ แล้วพยายามเพิ่มให้ได้จนถึง 25%

รู้หรือไม่ว่า

เราสามารถคิดง่าย ๆ ได้ว่า “เราควรออมเงินเดือนละ 1 ใน 4 ของรายได้” เช่น นาง ก มีรายได้จากการขายของในตลาดเดือนละ 9,000 บาท

$$\begin{aligned} \text{นาง ก ก็ควรออมเงินเดือนละ} &= \text{รายได้} \div 4 \\ &= 9,000 \div 4 \\ &= 2,250 \text{ บาท} \end{aligned}$$

3) มีเงินออมเพื่อฉุกเฉินอย่างน้อย 6 เท่าของรายจ่ายจำเป็นต่อเดือน เงินออมเพื่อฉุกเฉินเป็นเงินที่เก็บไว้ใช้ยามจำเป็น เมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝันหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันและต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมาก เช่น เจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุที่ต้องรักษาตัวในโรงพยาบาล รายได้ลดกะทันหัน หรือตกงาน ซึ่งควรมีอย่างน้อย 6 เท่าของรายจ่ายจำเป็นต่อเดือน

 ตัวอย่าง นาง ก มีรายได้จากการขายของในตลาดเดือนละ 9,000 บาท มีค่าใช้จ่ายจำเป็นต่อเดือนละ 4,000 บาท นาง ก ควรมีเงินออมเพื่อฉุกเฉินอย่างน้อยเท่าไร

$$\begin{aligned} \text{นาง ก ควรมีเงินออมเพื่อฉุกเฉินอย่างน้อย} &= \text{ค่าใช้จ่ายจำเป็นต่อเดือน} \times 6 \\ &= 4,000 \times 6 \\ &= 24,000 \text{ บาท} \end{aligned}$$

เมื่อมีความจำเป็นต้องนำเงินออมเพื่อฉุกเฉินออกมาใช้ ก็ควรออมเงินคืนให้อยู่ในระดับเดิมโดยเร็ว เพราะเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ก็จะสามารถนำเงินออกมาใช้ได้ อีก โดยเงินออมเพื่อฉุกเฉินควรเก็บไว้ในที่สามารถนำออกมาใช้ได้ง่าย เช่น ฝากในบัญชีออมทรัพย์ เพื่อให้สามารถถอนออกมาใช้ได้สะดวก ทันเวลา และไม่ติดเงื่อนไขการฝากถอน ทั้งนี้ ควรแยกบัญชีเงินออมเพื่อฉุกเฉินจากบัญชีเงินเดือนเพื่อป้องกันการนำเงินออมออกมาใช้โดยไม่ตั้งใจหรือเพื่อเหตุที่ไม่จำเป็น

รู้หรือไม่ว่า

เราสามารถดูจำนวนค่าใช้จ่ายจำเป็นของเราจากการบันทึกรายรับ-รายจ่าย โดยต้องทำการบันทึกรายรับ-รายจ่ายอย่างน้อย 1 เดือน และแยกรายการค่าใช้จ่ายเป็น “ค่าใช้จ่ายจำเป็น” และ “ค่าใช้จ่ายไม่จำเป็น” ซึ่งสามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในเรื่องที่ 3

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 การประเมินฐานะการเงินของตนเอง

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

เรื่องที่ 3 การบันทึกรายรับ-รายจ่าย

การบันทึกรายรับ-รายจ่าย เป็นเครื่องมือหนึ่งในการประเมินตนเอง เพื่อวางแผนการเงิน โดยการบันทึกรายรับ-รายจ่ายจะทำให้ทราบถึงลักษณะของรายได้และนิสัยการใช้จ่ายของผู้บันทึก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการเงิน

ขั้นตอนการจัดทำบันทึกรายรับ-รายจ่าย

การทำบันทึกรายรับ-รายจ่ายไม่มีกฎหรือข้อบังคับตายตัว แต่หากจะทำให้เกิดประโยชน์ในการวางแผนการเงิน การบันทึกรายรับ-จ่ายควรมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดระยะเวลาที่จะบันทึก เช่น 1 เดือน 1 ปี หรือตลอดไป โดยจะต้องเลือกระยะเวลาที่สามารถทำได้จริงและสามารถบันทึกได้ทุกวัน และเพื่อประโยชน์ในการวางแผนการเงินควรบันทึกทุกวันติดต่อกันอย่างน้อย 1 เดือน ซึ่งจะทำให้ทราบพฤติกรรมใช้จ่ายที่แท้จริง

2. เลือกสมุดเพื่อใช้บันทึกรายรับ-รายจ่าย โดยควรเลือกสมุดเล่มเล็กที่สามารถพกพาได้สะดวก หรืออาจใช้วิธีจดลงในสมุดเล่มเล็กระหว่างวัน แล้วกลับมาเขียนลงในสมุดบันทึกรายรับ-รายจ่ายตัวจริงที่บ้าน หรืออาจบันทึกลงในสมาร์ตโฟนผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ

3. จดการรับและจ่ายเงินทุกครั้ง ลงในบันทึกรายรับ-รายจ่าย ไม่ว่าจะเงินจำนวนมากหรือเงินจำนวนน้อย ก็ไม่ควรละเลย และไม่ควรปรับเปลี่ยนตัวเลขหรือรายการ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ทราบพฤติกรรมการใช้จ่ายที่แท้จริง โดยจะต้องแยกรายจ่ายออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ รายจ่ายจำเป็น และรายจ่ายไม่จำเป็น

1) รายจ่ายจำเป็น หมายถึง รายจ่ายที่จะต้องจ่าย ไม่สามารถตัดออกได้ เพราะเป็นค่าใช้จ่ายที่สำคัญสำหรับชีวิต เช่น ค่าอาหาร ค่าผ่อนหรือเช่าที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำงาน ค่ารักษาพยาบาล ค่าเทอม

2) รายจ่ายไม่จำเป็น หมายถึง รายจ่ายที่ไม่มีบทบาทสำคัญต่อชีวิต จะจ่ายหรือไม่จ่ายก็ยังสามารถมีชีวิตอยู่ได้ เป็นแค่เพียงความต้องการ เช่น ค่าอุปกรณ์แต่งรถ ค่าหวน ค่าเสื้อผ้าที่ซื้อมาเพียงเพราะว่าเห็นว่าสวยดีแต่ไม่ได้ใช้ ค่าเหล้า ค่าบุหรี่ย

4. รวмыอดเงินของรายรับ เงินออม รายจ่ายที่จำเป็น และรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ทั้งหมดเพื่อใช้วิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเอง

รู้หรือไม่ว่า

การพิจารณาว่ารายจ่ายใดเป็นรายจ่ายจำเป็นหรือไม่จำเป็น ขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้ชีวิตของแต่ละบุคคล เพราะรายจ่ายจำเป็นของคนหนึ่งอาจเป็นรายจ่ายไม่จำเป็นของคนหนึ่ง หรือรายจ่ายไม่จำเป็นของคนหนึ่งอาจมีความจำเป็นสำหรับอีกคนหนึ่งก็ได้ เช่น ผู้ที่มีอาชีพรับจ้างขนของ รถก็เป็นรายจ่ายที่จำเป็นมาก แต่สำหรับอาชีพครูที่สอนอยู่โรงเรียนใกล้บ้าน รายจ่ายเกี่ยวกับรถอาจเป็นสิ่งไม่จำเป็นเลยก็ได้ ดังนั้น การพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นรายจ่ายจำเป็นหรือไม่จำเป็น จึงแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

ส่วนประกอบที่สำคัญของบันทึกรายรับ-รายจ่าย

การบันทึกรายรับ-รายจ่ายสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ ผู้บันทึกสามารถออกแบบตารางบันทึกได้ตามความถนัดหรือตามที่ตนเองชื่นชอบ แต่การบันทึกรายรับ-รายจ่ายในแต่ละเดือนนั้น ควรมีส่วนประกอบดังนี้

1. ส่วนของการบันทึกรายรับ-รายจ่าย ควรเป็นตารางที่มีความยาวเพียงพอต่อการบันทึกตลอดระยะเวลาอย่างน้อย 1 เดือน (อาจใช้กระดาษมากกว่า 1 หน้า) โดยจะต้องประกอบด้วยหัวข้อดังนี้

- **วันที่** – กรอกรวันที่ที่มีรายรับหรือรายจ่ายเกิดขึ้น
- **รายการ** – กรอกรายการรายรับหรือรายจ่ายที่เกิดขึ้น และหากมีคำอธิบายเพิ่มเติมก็สามารถกรอกลงในช่องนี้ได้
- **รายรับ** – กรอกจำนวนเงินสำหรับรายการที่เป็นรายรับ
- **เงินออม** – กรอกจำนวนเงินสำหรับรายการที่การออมเงิน
- **รายจ่าย** – กรอกจำนวนเงินสำหรับรายการที่เป็นรายจ่าย ซึ่งผู้บันทึกต้องแยกระหว่างรายจ่ายจำเป็นและรายจ่ายไม่จำเป็น โดยพิจารณาถึงความจำเป็นของรายจ่ายนั้นต่อการดำรงชีวิต

ตัวอย่างส่วนของการบันทึกรายรับ-รายจ่าย

บันทึกรายรับ-รายจ่าย

ประจำเดือน.....มกราคม 25XX.....

วันที่	รายการ	รายรับ	เงินออม	รายจ่าย	
				จำเป็น	ไม่จำเป็น
1	ค่าแรง	9,000	-	-	-
	ออมเงิน	-	1,000	-	-
	ค่าอาหาร	-	-	30	-
	ค่าน้ำส้มุนไพรด์บกระหาย (ทุกวัน)	-	-	-	10
2	-	-	-	-
3
...
30
31
	รวม	5,000	1,000	30	10

2. ส่วนของการสรุปรายรับ-รายจ่าย เป็นสรุปการใช้จ่ายในแต่ละเดือนเพื่อให้ทราบว่า ผู้บันทึกใช้จ่ายเกินรายรับที่ได้รับมาหรือไม่ สามารถคำนวณได้จาก **นายอดรวมของรายรับตลอดทั้งเดือน ลบออกด้วยเงินออมและรายจ่ายทั้ง 2 ประเภทที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลา 1 เดือน**

หากผลลัพธ์ที่ได้เป็นบวก แสดงว่ามีการใช้จ่ายน้อยกว่ารายรับที่มีอยู่ จึงยังมีเงินเหลือตามจำนวนที่คำนวณได้ และเมื่อพบว่าเงินเหลือ ก็ควรวางแผนจัดสรรว่าจะนำเงินนั้นไปทำอะไร เช่น นำไปเป็นเงินออมเพิ่มเติมจากที่ออมไปแล้วเมื่อมีรายได้เข้ามา นำไปบริจาค หรือตั้งเป็นเงินออมอีกก้อนหนึ่งเพื่อนำเงินไปลงทุน

แต่หากผลลัพธ์ติดลบ แสดงว่ามีการใช้เงินเกินรายรับที่มีอยู่ตามจำนวนที่ติดลบ จึงต้องหาสาเหตุของการใช้เงินเกิน เช่น อาจมีค่าใช้จ่ายบางประเภทมากเกินไปหรือมากกว่าปกติ ดังนั้น จะต้องวางแผนลดรายจ่าย โดยเริ่มพิจารณาจาก “รายจ่ายไม่จำเป็น” ว่ามีรายการใดที่สามารถลดได้ หรือพิจารณาจาก “รายจ่ายจำเป็น” ว่ามีรายจ่ายที่ไม่จำเป็นแอบแฝงอยู่หรือไม่

ตัวอย่างส่วนของการสรุปรายรับ-รายจ่าย

สรุปรายรับ-รายจ่ายเดือน.....มกราคม 25XX		
ยอดรวมรายรับ	9,000	บาท
หัก ยอดรวมเงินออม	1,000	บาท
หัก ยอดรวมรายจ่ายจำเป็น	3,500	บาท
หัก ยอดรวมรายจ่ายไม่จำเป็น	5,000	บาท
☐ คงเหลือ ☒ ใช้เกิน	-500	บาท

สรุป

☐ คงเหลือ.....-.....บาท ถ้าเดือนนี้ยังไม่มีเงินเหลือ ก็อาจวางแผนไว้ก่อนว่า หากมีเงินเหลือ จะนำไปออมเก็บไว้ใช้จ่ายฉุกเฉิน และเก็บบางส่วนไว้ซื้อของที่อยากได้ แต่เดือนนี้ไม่เหลือแล้ว...☹	☒ ใช้เกินจำนวน.....500.....บาท จ่ายเงินส่วนมากไปกับค่าใช้จ่ายไม่จำเป็น ควรลดค่าใช้จ่ายไม่จำเป็น เช่น น้ำส้มชงไฟรที่ดื่มทุกวัน จะทำให้ลดค่าใช้จ่ายได้ถึง 300 บาท และอาจลดค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เพิ่มเติม
---	---

3. ส่วนของการวิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย เป็นการวิเคราะห์รายรับ-รายจ่ายที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลา 1 เดือน โดยผู้บันทึกสามารถวิเคราะห์บันทึกการรายรับ-รายจ่ายของตนเองได้ 4 ด้านดังนี้

1) **รายรับ** ให้พิจารณาถึงจำนวนและความถี่ของรายรับ เช่น รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนใช้เงินว่า เงินที่ได้รับนั้นจะต้องใช้อีกกี่วัน จึงจะได้รับเงินรอบใหม่ หากมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นในวันที่ยังไม่ได้รับเงิน จะนำเงินส่วนไหนออกมาใช้จ่าย และหากจำเป็นต้องหารายได้เพิ่ม จะหารายได้เพิ่มจากแหล่งใด

2) **เงินออม** ให้พิจารณาถึงจำนวนและความถี่ของการออม เช่น ออมทุกวัน วันละ 20 บาท หรือออมสัปดาห์ละครั้ง ครั้งละ 500 บาท หรือเดือนละครั้ง ครั้งละ 2,500 บาท ซึ่งจะทำให้ทราบความสามารถในการออมว่า สามารถออมได้เท่าไร และสามารถออมได้ทุกวัน สัปดาห์ละครั้ง หรือเดือนละครั้ง โดยข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการออม

นอกจากนี้ ยอดรวมของเงินออมสามารถนำไปใช้คำนวณอัตราส่วนเงินออมต่อรายได้เพื่อบอกว่า ณ ปัจจุบันผู้บันทึกมีเงินออมเพียงพอแล้วหรือยัง ถ้าหากพบว่ายังมีไม่พอก็ควรวางแผนออมเพิ่ม โดยการลดรายจ่ายหรือหารายได้เพิ่ม

รู้หรือไม่ว่า

การออมเงินทันทีที่ได้รับเงิน จะทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้ง่ายกว่า เพราะหากนำเงินไปใช้จ่ายก่อน ก็จะมีความเสี่ยงที่จะใช้หมดจนไม่มีเงินออม

3) **รายจ่ายไม่จำเป็น** โดยเปรียบเทียบกับรายจ่ายจำเป็นว่ารายจ่ายไหนสูงกว่ากัน หากมี “รายจ่ายไม่จำเป็น” สูงกว่า “รายจ่ายจำเป็น” นั้นแสดงว่า ควรลดรายจ่ายไม่จำเป็นลง ดังนั้น ควรวางแผนลดรายจ่ายไม่จำเป็น โดยเริ่มดูว่ามีรายจ่ายไหนในกลุ่มรายจ่ายนี้สามารถลดได้บ้าง เช่น ค่าห่วย ค่าเหล้า ค่าบุหรี ค่ากาแฟ และลองคำนวณดูว่าหากลดรายจ่ายเหล่านี้แล้ว ใน 1 เดือนจะมีเงินเหลือเท่าไร

4) **รายจ่ายจำเป็น** ให้ทบทวนรายจ่ายจำเป็นอีกครั้งว่า ทุกรายการเป็นรายจ่ายจำเป็นทั้งหมดจริงหรือไม่ หากบางรายการสามารถลดหรือซื้อของที่ถูกลงกว่ามาทดแทนได้ ก็ควรลองลดหรือซื้อของที่ถูกลงกว่ามาใช้แทน

ตัวอย่างส่วนของการวิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย

วิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย

รายรับและเงินออม	
รายรับ รายรับมาจากค่าแรงที่ได้รับเดือนละ 1 ครั้ง ดังนั้น จะต้องวางแผนใช้เงินให้พอกับค่าใช้จ่าย ที่จะเกิดขึ้นจนกว่าจะถึงวันรับเงินครั้งถัดไป	เงินออม ต้องออมอย่างน้อย 1 ใน 4 ของรายได้ หรือ 2,250 บาท ต้องลดค่าใช้จ่ายไม่จำเป็น ลง 1,250 บาทเพื่อนำไปออมไว้ในอนาคต
รวมรายจ่าย	
รายจ่ายไม่จำเป็น (.....5,000.....บาท) ควรลดอย่างน้อย 1,250 บาทเพื่อนำไปเป็น เงินออม โดยลดค่าน้ำส้มวันละ 10 บาท 1 เดือน จะได้เงิน 300 บาท	รายจ่ายจำเป็น (.....3,500.....บาท) ลดค่าอาหารนอกบ้านได้เงิน 500 บาท และเปลี่ยนไปใช้วัตถุดิบปรุงอาหาร ที่ถูกลงกว่าแทน

ประโยชน์ของการบันทึกรายรับ-รายจ่าย

บันทึกรายรับ-รายจ่ายที่มีข้อมูลครบถ้วน และบันทึกติดต่อกันอย่างน้อย 1 เดือน จะมีประโยชน์ดังนี้

1. **ทำให้รู้พฤติกรรมการใช้จ่ายที่อาจทำให้เกิดปัญหาเงินไม่พอใช้** การบันทึกรายจ่ายที่เกิดขึ้นทุกครั้ง จะทำให้ทราบว่าใช้จ่ายเงินไปกับสิ่งใดบ้าง เช่น จ่ายค่าสังสรรค์หรือค่าเช่าเดือนละ 2,000 บาท (1 ปีก็เป็นเงิน 24,000 บาท) ซื้อหอยจืดละ 1,000 บาท (แต่ในระยะเวลา 2 ปี ถูกรางวัลแค่ 1 ครั้ง ได้เงินรางวัลน้อยกว่าค่าหอยที่เสียไป) เมื่อทราบว่าเงินหายไปไหน ก็สามารถวางแผนให้มีเงินพอใช้ได้ เช่น ลดค่าเช่าเหลือเดือนละ 1,000 บาท (ก็จะได้เงินเก็บปีละ 12,000 บาท) หรือลดค่าเช่าไปเลย เลิกซื้อหอยเดือนละ 1,000 บาทแล้วนำเงินมาออมแทน (สิ้นปีก็เหมือนถูกรางวัล 24,000 บาท 4 ปีก็มีเงินเก็บเกือบแสน)

2. **ทำให้สามารถวางแผนการเงินที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของตนเองได้** การบันทึกจะทำให้ทราบลักษณะของรายรับและรายจ่ายว่ามีค่ามถึแค่ไหน จำนวนเท่าไร ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนจัดสรรเงินที่ได้รับ ให้มีพร้อมและเพียงพอต่อรายจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละเดือน และหากพบว่ารายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย ก็สามารถวางแผนลดรายจ่ายหรือหารายได้เพิ่มเติมได้

3. **ทำให้เห็นสัญญาณของปัญหาทางการเงินและสามารถวางแผนแก้ไขได้** การบันทึกรายรับ-รายจ่ายเป็นประจำ จะทำให้ทราบทันทีหากมีสัญญาณของปัญหาการเงิน เช่น มีรายจ่ายเกินรายรับติดต่อกันหลายเดือนจนต้องก่อหนี้ (เงินไม่พอใช้อยู่แล้ว พอก่อหนี้เพิ่มก็ไม่มีเงินจ่ายหนี้) ต้องจ่ายหนี้มากกว่า 1 ใน 3 ของรายรับ (อาจทำให้ไม่มีเงินเหลือไว้ใช้จ่ายอื่น ๆ จนต้องก่อหนี้เพิ่ม หนี้ก็มีมากอยู่แล้ว ก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นจนเงินไม่พอจ่าย) ไม่มีเงินออมเลย (เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้เงินก้อน ก็ต้องก่อหนี้) และเมื่อทราบสัญญาณของปัญหา ก็จะสามารถวางแผนแก้ไขก่อนที่จะกลายเป็นปัญหาใหญ่โต

หลักการจัดลำดับความสำคัญของรายจ่าย

สิ่งสำคัญในการวางแผนการเงินคือ วางแผนการใช้จ่ายให้อยู่ภายใต้รายได้ที่มีอยู่ แต่เมื่อบันทึกรายรับ-รายจ่ายแล้ว มักพบว่ารายจ่ายมีมากจนบางครั้งมากกว่ารายรับที่มี จึงจำเป็นที่จะต้องจัดลำดับความสำคัญของรายจ่าย ซึ่งสามารถทำได้ดังนี้

1. **ให้จ่าย “รายจ่ายจำเป็นและไม่สามารถรอได้” ก่อน** โดยพิจารณาว่ารายจ่ายนั้นเป็นรายจ่ายจำเป็นต่อการดำรงชีวิตหรือไม่ และต้องจ่ายวันนี้หรือในเร็ววันนี้

หรือไม่ หากเป็นรายจ่ายจำเป็นและไม่สามารถรอได้ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ให้จ่ายรายจ่ายนี้ก่อน และหากมีเงินไม่พอจ่าย ก็อาจต้องกู้ยืมแต่จะต้องวางแผนจ่ายเงินคืนอย่างรัดกุม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาหนี้ตามมาภายหลัง

2. ให้ออมเงินเพื่อจ่าย “รายจ่ายจำเป็นแต่สามารถรอได้” เช่น ค่าเรียนภาษาที่สาม หรือตู้เย็นเครื่องใหม่ที่จะต้องซื้อมาแทนของเดิมที่กำลังจะเสีย โดยออมเงินให้ครบก่อนแล้วจึงจะซื้อ หรืออาจนำเงินออมที่มีอยู่แล้วมาจ่ายก่อนได้และจะต้องออมเงินคืนให้เงินอ้อมมีจำนวนเท่าเดิมโดยเร็ว แต่ทั้งนี้ ไม่ควรก่อก่อนเพื่อนำเงินมาจ่ายค่าใช้จ่ายเหล่านี้

3. ให้พยายามตัดใจจาก “รายจ่ายไม่จำเป็น” ซึ่งเป็นรายจ่ายที่ไม่มีผลต่อการดำรงชีวิต ถึงแม้จะไม่จ่าย ก็ยังสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ แต่หากรู้สึกไม่มีความสุขที่ไม่ได้ซื้อหรือจ่ายเงินสำหรับของนั้น ให้ออมเงินให้ครบก่อนแล้วจึงจะซื้อ และที่สำคัญ จะต้องไม่ก่อก่อนเพื่อรายจ่ายประเภทนี้ เพราะเมื่อถึงคราวจำเป็นอาจกู้เงินได้ยากขึ้น หรือหากกู้ได้ก็อาจทำให้มีภาระหนี้มากเกินไปจนไม่สามารถจ่ายไหวได้

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 การบันทึกรายรับ-รายจ่าย

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

เรื่องที่ 4 การตั้งเป้าหมายและจัดทำแผนการเงิน

เมื่อประเมินฐานะการเงินของตนเองแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการคำนวณอัตราส่วนต่าง ๆ หรือการจัดทำบันทึกรายจ่าย จะทำให้ทราบถึงจำนวนรายรับ รายจ่าย นี้ และความสามารถในการออม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการตั้งเป้าหมายและจัดทำแผนการเงินที่เป็นส่วนสำคัญในการวางแผนการเงิน

การตั้งเป้าหมายการเงิน

การตั้งเป้าหมายการเงินเป็นการกำหนดจุดหมายด้านการเงินที่ต้องการไปให้ถึง ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งในการวางแผนการเงิน โดยจะต้องอาศัยข้อมูลจากการประเมินฐานะการเงิน เพื่อให้ได้เป้าหมายการเงินที่สอดคล้องกับความสามารถทางการเงินของผู้วางแผนการเงิน ซึ่งการตั้งเป้าหมายการเงินที่ดีจะมีประโยชน์ดังนี้

1. **ทำให้จัดทำแผนการเงินได้ง่ายขึ้น** เช่น มีเป้าหมายที่จะปลดหนี้จำนวน 12,000 บาทภายใน 1 ปี ก็จะสามารถจัดทำแผนการเงินเพื่อการปลดหนี้ได้ว่า ต้องเก็บเงินเพื่อจ่ายหนี้เดือนละ 1,000 บาทนาน 12 เดือน เพื่อให้ครบ 12,000 บาท

2. **ทำให้เกิดความมุ่งมั่นและบรรลุสิ่งที่ต้องการง่ายขึ้น** เป้าหมายและแผนการเงินที่ชัดเจนเปรียบเสมือนแผนที่นำทางชีวิตเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยไม่เสียเวลาไปกับสิ่งล่อใจอื่น ๆ เช่น มีเป้าหมายปลดหนี้จำนวน 12,000 บาทภายใน 1 ปี ซึ่งในระหว่างนี้อาจมีสิ่งล่อใจให้ซื้อหรือก่อกวนเพิ่ม เช่น ที่วีใหม่ โทรศัพท์มือถือเครื่องใหม่ แต่เมื่อตั้งเป้าหมายว่าจะปลดหนี้แล้ว ก็จะทำให้การยับยั้งชั่งใจขึ้น แทนที่จะซื้อของเหล่านั้นทันที ก็อาจเลื่อนไปซื้อหลังจากปลดหนี้แล้วหรือไม่ซื้อเลย

3. **ทำให้ทราบถึงอุปสรรคที่อาจทำให้ไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้** เช่น มีเป้าหมายเก็บเงินเพื่อไปเที่ยวจำนวน ๒๔,๐๐๐ บาทภายใน ๑ ปี จึงจัดทำแผนออมเงินเดือนละ 2,000 บาท แต่นึกขึ้นได้อีกว่าในอีก 4 เดือนข้างหน้าจะต้องจ่ายค่าชุดนักเรียนใหม่ จึงอาจต้องปรับเป้าหมายการท่องเที่ยวหรือตั้งเป้าหมายออมเงินเพื่อซื้อชุดนักเรียนเพิ่มเติมด้วย

4. **ช่วยให้บรรลุเป้าหมายด้านอื่น ๆ** เช่น อยากมีรถไว้ขับรับจ้างเป็นอาชีพ ก็สามารถตั้งเป้าหมายทางการเงินว่าจะเก็บเงินเพื่อซื้อรถ หรืออยากไปเที่ยวพักผ่อน ก็อาจตั้งเป้าหมายออมเงินเพื่อพักผ่อนได้

เป้าหมายการเงินที่ควรมีในชีวิต

การตั้งเป้าหมายการเงินสามารถตั้งได้หลายด้าน ซึ่งมีตัวอย่างดังนี้

เป้าหมายด้านรายรับ	เป้าหมายด้านการออม
<ul style="list-style-type: none"> ■ เพิ่มรายได้จากการทำอาชีพเสริม เช่น ทำขนมขาย รับจ้างเย็บผ้า ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ■ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ออมเพื่อเหตุฉุกเฉิน ■ ออมเพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ■ ออมเพื่อแต่งงาน ■ ออมเพื่อซื้อรถ/บ้าน ■ ออมเพื่อลงทุน ■ ออมเพื่อใช้จ่ายในวัยชรา ■ ออมเพื่อซื้อของที่อยากได้ ■ ฯลฯ
เป้าหมายด้านรายจ่าย	เป้าหมายด้านหนี้สิน
<ul style="list-style-type: none"> ■ ลดรายจ่ายค่าของใช้ไม่จำเป็น เช่น ลดค่าห่วย ลดค่าเหล้า ลดค่าบุหรี ■ งดรายจ่ายไม่จำเป็น เช่น งดค่าน้ำ สมุนไพรดับกระหาย งดค่าห่วย ■ ลดรายจ่ายจำเป็นโดยใช้สินค้าที่ราคาถูกกว่าแทน เช่น ใช้สบู่อธรรมดาแทน สบู่นำเข้าจากต่างประเทศราคาแพง ■ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ เพื่อปลดหนี้รถ/บ้าน/อื่น ๆ ■ เพื่อลดหนี้ (จ่ายหนี้ให้มากขึ้น เพื่อให้หนี้หมดเร็วขึ้น) ■ งดใช้บัตรผ่อนสินค้าหรือบัตรเครดิต ■ ก่อหนี้เฉพาะรายจ่ายจำเป็น ■ ฯลฯ

คนเราสามารถมีเป้าหมายการเงินได้มากกว่าหนึ่งเป้าหมาย เช่น บุคคลหนึ่งอาจมีเป้าหมายที่จะเก็บเงินเพื่อซื้อโทรศัพท์มือถือ เพื่อซื้อตู้เย็น เพื่อซื้อทีวี หรือเพื่อซื้ออะไรหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน แต่ความสามารถด้านการเงินของแต่ละคนมีจำกัด จึงยากที่จะบรรลุหลายเป้าหมายในเวลาเดียวกัน ดังนั้น เราจำเป็นต้องเลือกและจัดลำดับเป้าหมายการเงินในชีวิตที่ควรมี เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการเงินได้

การเลือกและจัดลำดับเป้าหมายการเงินจะพิจารณาจากปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญของเป้าหมาย พิจารณาว่าเป้าหมายนั้นมีผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตหรือไม่ หากมีผล อาจจัดลำดับให้เป็นเป้าหมายที่จะต้องบรรลุเป็นอันดับแรก

เช่น เป้าหมายในการเก็บเงินเพื่อจ่ายหนี้ก็ย่อมมีความสำคัญมากกว่าการออมเงินเพื่อซื้อโทรศัพท์มือถือใหม่ เพราะหากไม่จ่ายหนี้ ก็อาจทำให้ยอดหนี้เพิ่มขึ้นเพราะดอกเบี้ย และหากเป็นเงินกู้ยืมในระบบ ก็มีความเสี่ยงที่จะถูกทวงถามหนี้ย่างโหดร้าย

2. ความสามารถด้านการเงิน พิจารณาจากการประเมินฐานะการเงินของตนเองว่า มีความสามารถที่จะออมเงินหรือใช้จ่ายเงินตามเป้าหมายนั้นหรือไม่ เช่น มีเป้าหมายที่จะซื้อโทรศัพท์มือถือ ตู้เย็น ทีวี และรถยนต์ แต่มีรายรับเดือนละ 9,000 บาท ดังนั้น อาจจะต้องเลือกเป้าหมายที่มีความสำคัญและอาจจะพอเป็นไปได้ก่อน เช่น เลือกซื้อตู้เย็นใหม่แทนเครื่องเดิมที่เสียแล้ว

ตัวอย่างการเลือกและจัดลำดับเป้าหมายการเงิน

กรณีที่มีหนี้...	กรณีที่ไม่มีหนี้...
<ol style="list-style-type: none"> 1. ปลดหนี้ไปพร้อม ๆ กับออมเพื่อฉุกเฉิน เพื่อป้องกันการก่อหนี้เพิ่มในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน 2. ลดค่าใช้จ่ายเพื่อเก็บเงินไว้จ่ายหนี้ 3. ออมเงินเพื่อใช้จ่ายในวัยชรา 4. ออมเพื่อซื้อของที่อยากได้ 5. ออมเพื่อลงทุน 6. ฯลฯ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ออมเพื่อฉุกเฉิน 2. ออมเพื่อใช้จ่ายในวัยชรา 3. ออมเพื่อซื้อของที่อยากได้ 4. ออมเพื่อลงทุน 5. ฯลฯ

ทั้งนี้ หากมีความสามารถทางการเงินมาก ก็อาจมีหลายเป้าหมายพร้อม ๆ กันได้ แต่ควรจัดสรรเงินให้ดี เพื่อไม่ให้เกิดการออมที่มากเกินไปสร้างความกดดันในการใช้ชีวิตด้านอื่น ๆ เช่น ออมเงินจนไม่มีเงินเพื่อซื้ออาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย หรือออมเงินจนต้องไปเบียดเบียนคนอื่น

ประเภทของเป้าหมายการเงิน

เป้าหมายการเงินสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. **เป้าหมายระยะสั้น** เป็นเป้าหมายที่สามารถบรรลุได้ในเวลา 1 ปี เช่น ออมเงินเพื่อฉุกเฉินให้ได้จำนวน 30,000 บาท ออมเงินเพื่อซื้อโทรศัพท์มือถือ
2. **เป้าหมายระยะกลาง** เป็นเป้าหมายที่สามารถบรรลุได้ในระยะเวลา 1 – 3 ปี เช่น ซื้อมอเตอร์ไซค์ หรือออมเงินเพื่อดาวน์รถยนต์
3. **เป้าหมายระยะยาว** เป็นเป้าหมายที่ต้องใช้ระยะเวลามากกว่า 3 ปีเพื่อบรรลุเป้าหมาย เช่น ออมเงินเพื่อดาวน์บ้าน ออมเงินไว้ใช้ในยามสูงวัย

การตั้งเป้าหมายการเงินที่ดีตามหลัก SMART

เป้าหมายการเงินจะเป็นตัวกำหนดแผนการเงินเพื่อให้ไปถึงจุดหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้น เป้าหมายการเงินจะต้องชัดเจนและสอดคล้องกับความสามารถทางการเงิน โดยเป้าหมายการเงินที่ดีจะต้องมีลักษณะดังนี้

S Specific	1. ต้องระบุให้ชัดเจนว่าจะทำอะไร เพื่ออะไร เช่น ต้องการเก็บเงินเพื่อซื้อทีวี
M Measurable	2. ต้องวัดผลได้โดยกำหนดเป็นตัวเลข เช่น ซื้อทีวีราคา 8,400 บาท
A Achievable	3. ต้องรู้ว่าควรทำอย่างไรเพื่อให้ถึงเป้าหมาย เช่น ออมเงินเพิ่มเติมเดือนละ 700 บาท
R Realistic	4. ต้องมีความเป็นไปได้ ไม่ใช่เรื่องเพ้อฝัน เช่น จริง ๆ แล้วอยากซื้อทีวีเครื่องละ 100,000 บาท แต่เก็บเงินเพิ่มได้เพียงเดือนละ 700 บาท จึงเลือกซื้อทีวีราคา 8,400 บาทแทน
T Time Bound	5. ต้องกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน เพื่อให้วางแผนได้ตามกำหนด เช่น ต้องการซื้อทีวีราคา 8,400 บาทใน 1 ปี

📖 ตัวอย่างการตั้งเป้าหมายการเงิน

เป้าหมาย	ดี/ไม่ดี	เหตุผล
ฉันจะเก็บเงินให้ได้ภายในปีนี้	✘	<ul style="list-style-type: none"> ระบุไม่ชัดเจนว่าต้องเก็บเงินเพื่ออะไร ไม่สามารถวัดผลได้ เพราะไม่ได้ระบุจำนวนเงิน
ฉันจะซื้อคฤหาสน์ราคา 10 ล้านภายในปีหน้า (รายได้เดือนละ 20,000 บาท)	✘	<ul style="list-style-type: none"> ไม่มีความเป็นไปได้
ฉันจะเก็บเงิน 1,000 บาททุกเดือนเป็นระยะเวลา 2 ปี เพื่อเป็นเงินออมเพื่อฉุกเฉิน	✓	<ul style="list-style-type: none"> เป้าหมายชัดเจน วัดผลได้ สามารถทำสำเร็จได้ มีความเป็นไปได้ มีระยะเวลาแน่ชัด

การวางแผนการเงิน

การวางแผนการเงิน เป็นการวางแผนเตรียมเงินและ/หรือใช้จ่ายอย่างไรในอนาคตเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยจัดทำเป็นแผนการเงินเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

ขั้นตอนการจัดทำแผนการเงิน

แผนการเงินอาจจัดทำได้หลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความถนัดและความชอบของผู้วางแผน แต่ควรมีขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้

1. ระบุเป้าหมายการเงิน เพื่อบอกจุดมุ่งหมายของแผนทั้งหมด โดยจะต้องเป็นไปตามหลักเป้าหมายการเงินที่ดี (SMART)
2. ระบุจำนวนเงินที่ต้องการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยจะต้องระบุเป็นจำนวนเงินหรือตัวเลขให้ชัดเจนว่าต้องใช้เงินเท่าไร

3. ระบุระยะเวลาที่ต้องใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเงิน โดยระบุเป็นจำนวนวัน เดือน หรือปี

4. คำนวณจำนวนเงินที่ต้องออมต่อเดือน โดยคำนวณว่าต้องออมเงินเดือนละเท่าไรเพื่อให้ได้จำนวนตามที่ต้องการ สามารถคำนวณได้จากนำจำนวนเงินที่ต้องการหารด้วยระยะเวลา (เดือน) ก็จะทำให้ทราบว่าควรเก็บเงินเดือนละเท่าไรเพื่อให้ได้เงินตามจำนวนที่ต้องการ

 ตัวอย่าง นาง ก ต้องการซื้อทีวีราคา 8,400 บาทในอีก 12 เดือน

$$\begin{aligned} \text{นาง ก จะต้องออมเงินเดือนละ} &= \text{จำนวนเงินที่ต้องการ} \div \text{ระยะเวลา (เดือน)} \\ &= 8,400 \div 12 \\ &= 700 \text{ บาท} \end{aligned}$$

ดังนั้น แผนการออมของนาง ก ก็คือ จะต้องออมเงินเดือนละ 700 บาทเพื่อให้ได้ซื้อทีวีมูลค่า 8,400 บาทในอีก 12 เดือนข้างหน้า

5. จัดทำแผนการออม โดยกำหนดแหล่งเงินที่จะใช้เป็นเงินออมในแต่ละเดือน ซึ่งสามารถทำได้ทั้งการเพิ่มรายรับและลดรายจ่าย โดยพิจารณารายจ่ายจากการบันทึก รายรับ-รายจ่ายว่ามีรายจ่ายไม่จำเป็นใดที่สามารถลดหรือเลิกแล้วนำมาเป็นเงินออมได้หรือไม่ เช่น ลดค่ากาแฟจากที่ดื่มทุกวันเป็นดื่มวันเว้นวัน หากกาแฟราคา 30 บาทต่อแก้ว ลดค่ากาแฟจำนวน 15 วัน จะได้เงิน 450 บาท (30x15)

ตัวอย่างแผนการเงิน

แผนการเงินของ.....นาง ก.....

จัดทำ ณ วันที่.....1 มกราคม 25XX.....

เป้าหมายการเงิน:	ซื้อทีวี	
จำนวนเงินที่ต้องการ:	8,400	บาท
ระยะเวลา:	12	เดือนข้างหน้า

คำนวณจำนวนเงินที่ต้องออมต่อเดือน:

$$\begin{aligned} \text{นาง ก จะต้องออมเงินเดือนละ} &= \text{จำนวนเงินที่ต้องการ} \div \text{ระยะเวลา (เดือน)} \\ &= 8,400 \div 12 \\ &= 700 \text{ บาท} \end{aligned}$$

ดังนั้น นาง ก จะต้องออมเงินเดือนละ 700 บาท เป็นระยะเวลา 12 เดือน

แผนการออม:

1. ลดค่ากาแฟจากทุกวันเหลือวันเว้นวัน (กาแฟแก้วละ 30 บาท ลด 15 วัน) ได้เงิน	450 บาท
2. ลดค่าหอยจากงวดละ 300 บาท เหลืองวดละ 200 บาท (ลดงวดละ 100 บาท จำนวน 2 งวดต่อเดือน) ได้เงิน	200 บาท
3. หารายได้เพิ่มโดยรับจ้างปักผ้าผืนละ 15 บาท จำนวน 4 ผืน ได้เงิน	60 บาท
ได้เงินออมรวมต่อเดือนเท่ากับ	710 บาท

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 การตั้งเป้าหมายและจัดทำแผนการเงิน

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

เรื่องที่ 5 การออม

การออมเป็นสิ่งที่ทุกคนคุ้นเคยกันดี แต่มักจะละเลยที่จะทำ เพราะต้องใช้เวลานานกว่าจะเห็นผล บางคนมองว่าการออมเป็นเรื่องของเด็ก แต่แท้จริงแล้วการออมเป็นจุดเริ่มต้นของความมั่นคงทางการเงิน และเป็นเหมือนวีรบุรุษที่ช่วยเหลือเราเมื่อมีปัญหาการเงิน

ความหมายของการออม

การออมเป็นการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งในปัจจุบันไปเก็บสะสมไว้ใช้ในอนาคต ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ ตั้งแต่การเก็บสะสมด้วยตนเอง เช่น หยอดกระปุกออมสิน เก็บสะสมไว้ที่บ้าน ไปจนถึงการนำไปฝากไว้กับสถาบันการเงิน ซึ่งมักอยู่ในรูปแบบที่มีความเสี่ยงต่อการสูญเสียน้อย และได้รับผลตอบแทนไม่สูงนักเมื่อเทียบกับการลงทุน เช่น การฝากในบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ บัญชีเงินฝากประจำ การซื้อสลากออมทรัพย์

ประโยชน์ของการออม

การออมอย่างสม่ำเสมอจะทำให้ผู้ออมมีเงินก้อนก่อนสะสมเก็บไว้ ซึ่งมีประโยชน์หลายประการ เช่น

1. **ช่วยแบ่งเบาภาระเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน** โดยไม่ต้องก่อกวนหรือขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น
2. **ช่วยลดความเสี่ยงที่จะมีปัญหาการเงิน** เมื่อมีเหตุทำให้เงินที่มีไม่พอต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ก็สามารถนำเงินออมออกมาใช้ก่อนได้ ช่วยลดปัญหาเงินไม่พอใช้ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาการเงินได้
3. **ช่วยทำให้ความฝันเป็นความจริง** เงินออมที่มีอาจนำไปเป็นเงินทุนเพื่อทำกิจการของตนเอง เรียนเพิ่มทักษะ คอมพิวเตอร์ ภาษา หรือปริญญาโท เป็นเงินดาวน์บ้าน ดาวน์รถ หรือเพื่อสร้างครอบครัว เช่น เพื่อจัดงานแต่งงาน เพื่อการศึกษาบุตร เพื่อท่องเที่ยวกับครอบครัว
4. **ช่วยสร้างโอกาสให้มีรายได้มากขึ้น** เช่น นำเงินออมไปซื้อหุ้น พันธบัตร กองทุนรวม หรือนำไปลงทุนซื้อห้องแถวให้เช่า ก็มีโอกาที่จะทำให้เงินที่มีอยู่อกเงยมากขึ้น

เป้าหมายการออม

การออมไม่ต่างจากการทำเรื่องอื่นที่จะต้องมีความชัดเจน นอกจากจะเป็นประโยชน์ในการจัดทำแผนการเงินแล้ว ยังเป็นแรงผลักดันในการทำให้ออมสำเร็จหรือไม่ นำเงินออมไปใช้ในเรื่องอื่นก่อนถึงเป้าหมาย

เป้าหมายการออมสามารถตั้งได้หลายด้านและอาจมีหลาย ๆ เป้าหมายในเวลาเดียวกันได้ ซึ่งเป้าหมายการออมที่สำคัญมีดังนี้

1. เงินออมเพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน เป็นเงินที่ออมไว้ใช้จ่ายหากเกิดเรื่องไม่คาดคิด เช่น อุบัติเหตุ เจ็บป่วย หรือรายได้ลดกะทันหัน ซึ่งควรมีเงินออมก้อนนี้อย่างน้อย 6 เท่าของรายจ่ายจำเป็นต่อเดือน

$$\text{เงินออมเพื่อฉุกเฉิน} = \text{รายจ่ายจำเป็นต่อเดือน} \times 6$$

สำหรับผู้ที่ยังไม่เคยมีเงินออมเพื่อฉุกเฉิน อาจเริ่มตั้งเป้าหมายที่ 3 เท่าของค่าใช้จ่ายจำเป็นต่อเดือนก่อน เพื่อเป็นกำลังใจในการออม แล้วค่อย ๆ ออมเพิ่มไปให้ถึงจำนวน 6 เท่าของรายจ่ายจำเป็นต่อเดือน และหากมีเหตุให้ต้องนำเงินออมเพื่อฉุกเฉินออกไปใช้ ควรหาเงินมาออมเพื่อให้เงินก้อนนี้กลับมาอยู่ในระดับเดิมโดยเร็ว

2. เงินออมเพื่อใช้จ่ายในยามชรา เป็นเงินที่ออมไว้ใช้จ่ายในยามที่ไม่มีรายได้แล้ว หลายคนคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว แต่จำนวนเงินที่ต้องใช้จ่ายในยามชรานั้นค่อนข้างสูง จึงออมเงินไว้เพื่อใช้จ่ายในยามชราตั้งแต่ตอนที่ยังมีรายรับอยู่

จำนวนเงินที่จะต้องใช้ในยามชรา สามารถประมาณการอย่างคร่าว ๆ ได้ดังนี้

เงินที่ควรมี

$$= \text{ค่าใช้จ่ายต่อเดือนในยามชรา} \times 12 \text{ เดือน} \times \text{จำนวนปีที่คาดว่าจะมีชีวิตหลังจากที่ไม่มีรายได้}$$

3. เงินออมเพื่อค่าใช้จ่ายจำเป็นที่เป็นก้อนใหญ่ การวางแผนล่วงหน้าจะทำให้ทราบจำนวนเงินที่ต้องใช้จ่ายและวางแผนออมเงินได้ทันเวลา เช่น ค่าเทอมบุตร ค่าดาวน์บ้าน ค่าซ่อมบ้าน ซึ่งการวางแผนออมแต่เนิ่น ๆ จะทำให้เรามีเวลาพอสมควรที่จะทยอยออมและทำให้ออมต่อครั้ง (เช่น ต่อเดือน) ไม่สูงเกินกำลัง ทำให้ออมเงินได้ง่ายขึ้น และไม่สร้างความรู้สึกกดดันจนเกินไป และเมื่อถึงเวลาที่ต้องจ่าย ค่าใช้จ่ายนั้นก็จะเป็นภาระและไม่ต้องกู้เงินเพื่อค่าใช้จ่ายเหล่านั้น

ตัวอย่าง นาง ก ต้องจ่ายค่าเทอมของลูกจำนวน 12,000 บาทในอีก 6 เดือนข้างหน้า

$$\begin{aligned}\text{นาง ก ก็ควรออมเงินเดือนละ} &= \text{จำนวนเงินที่ต้องการใช้} \div \text{ระยะเวลา} \\ &= 12,000 \div 6 \\ &= 2,000 \text{ บาท}\end{aligned}$$

ดังนั้น นาง ก ควรออมเงินเดือนละ 2,000 บาทเพื่อให้มีเงินจ่ายค่าเทอมลูกจำนวน 12,000 บาทในอีก 6 เดือนข้างหน้า

เปรียบเทียบกับกรณีที่นาง ก มีเวลาเหลือเพียงแค่ 2 เดือน นาง ก จะต้องออมมากถึง 6,000 บาทต่อเดือน

4. เงินออมเพื่อการลงทุน เป็นออมเงินเพื่อนำไปลงทุนให้เงินงอกเงย ซึ่งทำได้ตั้งแต่ลงทุนซื้อห้องแถวหรือเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้เช่า หรือลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งการลงทุนบางประเภทอาจต้องใช้เวลาในการลงทุน และการลงทุนมีความเสี่ยงต่าง ๆ เช่น การขาดทุน การได้ผลตอบแทนน้อยกว่าที่คาดหวัง ผู้ลงทุนจึงควรพิจารณาให้รอบคอบก่อนตัดสินใจลงทุน

5. เงินออมเพื่อของที่อยากได้ เป็นการออมเพื่อนำเงินไปใช้จ่ายในสิ่งที่ต้องการ เช่น ท่องเที่ยว ซื้อเครื่องเสียง เครื่องประดับสวย ๆ ซึ่งส่วนมากมักเป็นรายจ่ายไม่จำเป็น ดังนั้นจึงควรออมเงินก่อนซื้อและไม่ควรก่อหนี้เพื่อซื้อของเหล่านี้ แต่ควรจะต้องตั้งเป้าหมายการออมเพื่อซื้อของเหล่านี้ให้ชัดเจน และหากออมเงินไม่ครบ ก็ไม่ควรซื้อ

6. เงินออมเพื่อปลดหนี้ เป็นการออมเพื่อนำเงินที่ได้ไปจ่ายหนี้เพิ่ม เพื่อลดจำนวนเงินต้นและดอกเบี้ย และทำให้จ่ายหนี้หมดได้เร็วขึ้น

นอกจากนี้ เราควรออมเงินอย่างน้อย **1 ใน 4 ของรายได้** หรือ 25% ของรายได้ เมื่อมีรายรับ ก็ควรออมทันทีโดยแบ่งไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ว่าเป็นเงินออมเพื่ออะไร แต่สำหรับผู้เริ่มต้นออมที่รู้สึกกดดันกับการออมเงิน 25% ของรายได้ อาจเริ่มออมที่ 10% ของรายได้ก่อน แล้วค่อย ๆ ออมเพิ่มขึ้น และควรออมอย่างสม่ำเสมอ

หลักการออมให้สำเร็จ

การออมสามารถทำได้หลายวิธี ผู้ออมอาจเลือกใช้วิธีการออมที่ตนเองถนัดและเหมาะสมกับรายรับ-รายจ่ายของตนเอง แต่ทั้งนี้ ควรมีหลักการออมดังนี้

1. ออมก่อนใช้ เมื่อได้รับเงินมา ควรแบ่งเงินไปออมไว้ทันที เพราะหากใช้ก่อนออม สุดท้ายอาจไม่เหลือเงินออมตามที่ตั้งใจไว้

2. แบ่งเงินเป็นส่วน ๆ ตามเป้าหมายที่ต้องการใช้ เช่น เงินออมเพื่อฉุกเฉิน เงินออมเพื่อใช้จ่ายในยามชรา เงินออมเพื่อซื้อของที่ชอบได้ และใช้เงินตามวัตถุประสงค์นั้น ๆ ไม่ปะปนกัน

ทั้งนี้ ควรเปิดบัญชีสำหรับออมเงินโดยเฉพาะ เพื่อแยกเงินที่ต้องการออมและเงินสำหรับใช้จ่ายออกจากกัน และอาจเพิ่มความยากในการถอนเงิน เช่น ไม่ทำบัตรเดบิต หรือฝากเงินไว้ในบัญชีที่จำกัดจำนวนครั้งในการถอน (ถ้าถอนเกินจำนวนครั้งที่กำหนดจะถูกปรับ) ยกเว้นบัญชีเงินออมเพื่อฉุกเฉินที่จะต้องถอนง่าย

3. มีวินัยในการออม โดยใช้เทคนิคการออมที่สนุกสนาน ทำได้ง่าย เพื่อสร้างแรงจูงใจในการออมให้ได้ตามที่ตั้งใจไว้ เช่น

- หยอดกระปุกก่อนออกจากบ้านวันละ 10 บาท
- ผูกการออมกับพฤติกรรมที่ชอบทำ เช่น เล่นเกมชั่วโมงละ 10 บาท
- ได้แบงก์ 50 มาเมื่อไหร่ ก็เก็บไว้ไปหยอดกระปุก ไม่นำมาใช้
- ไม่ชอบพกเหรียญเพราะมันหนัก พอได้เหรียญทอนมาก็หยอดกระปุกให้หมด
- ซื้อของไม่จำเป็นไปเท่าไร ก็ให้นำเงินมาออมเท่านั้น เช่น ถ้าซื้อของไม่จำเป็น 1,000 บาท ก็ต้องออมเงินให้ได้ 1,000 บาท
- ออมให้พอ ที่เหลือใช้ให้เรียบ คือ การตั้งเป้าหมายว่าจะออมเดือนละเท่าไร แล้วนำไปออมหรือลงทุนเท่าที่วางแผนไว้ เงินที่เหลือก็ใช้ได้ตามสบาย
- ตั้งคำสั่งหักเงินเดือนอัตโนมัติไปฝากเข้าบัญชีเงินออมหรือซื้อหุ้นสหกรณ์

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

ระบบการออมเพื่อการเกษียณในประเทศไทยมีหลายรูปแบบ โดยมีตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) เป็นกองทุนสำหรับประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 – 60 ปี ซึ่งไม่อยู่ในระบบบำเหน็จบำนาญภาครัฐหรือเอกชนหรือกองทุนตามกฎหมายอื่นที่ได้รับเงินสมทบจากรัฐหรือนายจ้าง

หลักการออมเงินของ กอช.

หลักการออมแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ เงินที่สมาชิกออม และเงินที่รัฐจ่ายสมทบ ซึ่งสมาชิกทุกคนไม่จำเป็นต้องส่งเงินสะสมเข้ากองทุนทุกเดือน ในกรณีที่ส่งเงินสะสมต้องไม่ต่ำกว่า ครั้งละ 50 บาท สูงสุดไม่เกิน 13,200 บาทต่อปี และรัฐจะจ่ายสมทบให้ตามช่วงอายุ ดังนี้

ช่วงอายุ	15 – 30 ปี	30 – 50 ปี	50 – 60 ปี
จำนวนเงินที่จ่ายสมทบ	50% ของเงินสะสม (ไม่เกิน 600 บาทต่อปี)	80% ของเงินสะสม (ไม่เกิน 960 บาทต่อปี)	100% ของเงินสะสม (ไม่เกิน 1,200 บาทต่อปี)

ทั้งนี้หากเดือนใดสมาชิกไม่ส่งเงินเข้ากองทุน รัฐก็จะไม่จ่ายสมทบให้เช่นกัน

การได้รับเงินคืนของ สมาชิก กอช.

1) **กรณีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์** (รวมทั้งสมาชิกที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไป เมื่อครบระยะเวลา 10 ปี หรือลาออกเมื่ออายุครบ 60 ปี) หากคำนวณเงินบำนาญได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด จะได้รับเงินบำนาญตลอดชีวิต หากได้น้อยกว่าเกณฑ์จะได้รับเป็นเงินดำรงชีพเดือนละ 600 บาทจนกว่าเงินในบัญชีจะหมด

2) **กรณีทุพพลภาพก่อนอายุครบ 60 ปี** สามารถเลือกได้ว่า จะรับเงินที่สมาชิกสะสมเองพร้อมดอกผลทั้งจำนวนหรือบางส่วน โดยขอรับได้เพียงครั้งเดียว และเงินส่วนที่รัฐจ่ายสมทบพร้อมดอกผลจะจ่ายเป็นเงินบำนาญหลังอายุครบ 60 ปี หากยังมีเงินสะสมเหลืออยู่ในกองทุน ก็จะนำมาคำนวณการจ่ายบำนาญด้วย

3) **กรณีลาออกจากกองทุน** จะได้รับเงินที่สมาชิกส่งสะสมเองพร้อมดอกผลทั้งจำนวน แต่เงินส่วนที่รัฐสมทบจะตกเป็นของกองทุน

4) **กรณีเสียชีวิต** ผู้รับผลประโยชน์ที่สมาชิกแจ้งชื่อไว้จะได้รับเงินในบัญชีทั้งหมด

2. **กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (provident fund)** คือกองทุนที่ลูกจ้างและนายจ้างจัดตั้งขึ้นด้วยความสมัครใจ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการออมเงินแบบผูกพันระยะยาวสำหรับลูกจ้าง เพื่อไว้ใช้จ่ายเมื่อยามเกษียณอายุ ทุพพลภาพ หรือต้องออกจากงาน ซึ่งเงินที่นำเข้ากองทุนประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ได้แก่

1) **เงินที่ลูกจ้างจ่ายเข้ากองทุน** เรียกว่า "เงินสะสม" ซึ่งกฎหมายกำหนดให้สะสมไม่ต่ำกว่า 2% แต่ไม่เกิน 15% ของค่าจ้าง

2) เงินที่นายจ้างจ่ายเพิ่มให้ เรียกว่า "เงินสมทบ" ซึ่งกฎหมายกำหนดให้สมทบไม่ต่ำกว่าเงินสะสมของลูกจ้าง

ประโยชน์กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

สำหรับลูกจ้าง	สำหรับนายจ้าง
<p>ก่อนเกษียณ</p> <ul style="list-style-type: none"> เงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสามารถนำไปลดหย่อนภาษีเงินได้ ไม่เกิน 500,000 บาท และต้องไม่เกิน 15% ของค่าจ้าง <p>หลังเกษียณ</p> <ul style="list-style-type: none"> ได้รับเงินกองทุน (ประกอบด้วยเงินสะสม เงินสมทบ และผลประโยชน์จากการลงทุน) ไว้ใช้จ่ายยามเกษียณอายุ ทูพพลภาพ หรือออกจากงาน ซึ่งได้รับยกเว้นภาษี 	<ul style="list-style-type: none"> สร้างแรงจูงใจในการทำงานให้แก่ลูกจ้าง เงินสมทบที่นายจ้างจ่ายเข้ากองทุนแต่ไม่เกิน 15% ของค่าจ้าง สามารถนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีได้

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 5 การออม

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 5 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)